

המכאוב הגדול

המכאוב הגדול, המרכיב את הנפש בנגון גורא ואים, המצוי בדרגו בלב כל מי שחושב מעט מחשבה והונה מעט דעה, ביחוד אם הוא גם בן מקשר לקבל הרגשה צדינה וישרה בלבבו, אין לתאר ולספר. נרונים ונמוגים חננו למראה דור שלם, - אבות ובנים יחדו של אמה שלמה, - המתהפך בחלקו בענות גוראה ומצוקי שאול. והכאב כל כך גדול, עד שנוטל ממנו גם בן את כשרון הדבור, איננו יכול בשום אופן אפילו לספר את צרותיו בדבור מוכן ומבאָר, שנה בוראי היה מקל לו הרבה, והיה ממתיק במדה הגונה את מדת צרות לבבו הרחבות. יש לו דבור, אבל לא לספר נגעי לבבו למען ירוח לו, כי אם לבנות ולחרף או להתקצף ולקלל. הצדה האימה הרוחנית והתמריית יחד, אינו החשיכה את עולמנו, נטלה את זיו הכבוד מחיינו. נחשכו עינינו מלהכיר את כבוד עצמנו, וירדנו עד לעמק השפל של בזוי עם, שהתרפות הגרופים והקללות וכל תכונות נועמת וקצופה הוא לחמם התמירי. לנא היה באמת זה ערבנו, להיות חרלי אישים, וחשוכי כל כבוד, או בוראי לא היה דוה על זה לבנו. ראבון הלב ימצא רק בששרים הולכים בעברים על הארץ, בשמכבדים ויקרים מתבנים ומתקללים עד שהם עצמם שוכחים את כבודם ויקרם; "ראה ד' והביטת כי היתי זוללה" (איכה א, יא). ותנה אם היה באמת דוננו דור רע ומשחת, דור אשר חלאתו בו, או עור היינו מקבלים עלינו באהבה את הכוז והקלון, כיון שאיננו ראויים לצרתה של חיים יותר הגונים; "נשכבה בכשתנו ותכסנו בלמתנו" (ירמיהו ג, ב). אבל במה ננחם כאשר נחרד לתוכיות מצבו הפנימי המוסרי והשכלי של הדור, אדרבה נמצאנו לא דור שפיל, גם לא דור חוטא לפי האמת. בין באבות בין בבנים נמצא המון דברים טובים, רגשות עדינים, ורצונות נכבדים, ובכל זה אנו רואים שהסדר לנו הכלי: לבד מה שלקינו בכפלים; לבד שהננו נרדפים עד צנאר; לבד מה שקמינו נשפכים כמים המגורים ארצה ואין אנו מוצאים בנפשנו דרך איד להנחם, אפילו נחם מועט, על כל הדם היקר והאהוב, דם בנינו ואחינו היקרים, הלב נעשה יצוק כמו אבן, המוח כמטיל עופרת, ואיננו יורעים כפי אם להתרגש, להתקצף, לכעס ולשנא, אוי מה היה לנו "בת עמי לאכור בעינים במדבר" (איכה ה, ג) - לבד זה, המשטמה הכללית הסובבת אותנו מעברים מהמון רב, הכוז והשטלות הפנימית המבצבצת אפילו מתוך לבם של אותם הנזרים לשברנו והאומרים שראוי לרחם עלינו, הם השפילו את רוחנו כל-כה עד שגם אנחנו אין אנו יכולים להסתכל על עצמנו כפי-אם בעין של זעם, של חשך ושל השפלה, כאלו אנחנו, רק אנחנו הננו הרעים והחטאים, הסקלים והחשוכים מכל העם אשר על פני הארמה, אוי ואלליל!

מהו המכאוב הגדול?
 מהו המכאוב הגדול?
 מהו המכאוב הגדול?
 מהו המכאוב הגדול?

מהו סיו הכבוד של החייו?

מהו המכאוב הגדול?

מהו המכאוב הגדול?
 מהו המכאוב הגדול?

לבדי

בלם נשא הרום, בלם סחף האור,
שירה חדשה את-בקר מניחם הרנינה;
ואני, גזל רד, נשפכתי מלב
נחת כפני השכינה.

אל תשמע בני, דוד שמעוני

אל תשמע, בני, אל מוסר אב
ולתורת אם אל און תט,
כי מוסר אב הוא: "קו לקו..."
ותורת אם: "לאט, לאט..."
וסופת-אביב דוברת כן:
"הקשיבה, איש, לשיר הבן!

לשיר הבן ולשיר הבן,
הבא בעד ערפל עב?
ודרס לך שביל, וסורה מן
הדרך, הלך בה האב,
כי למה תחטא אל הדור,
דור עתיד רחוק מוצף-אור!

בלילה קר, בליל אדר,
בישון האם, בישון האב,
התשמע, איה הרוח שר
את שיר הבן, שיר גיל וקרוב?
בלילה קר, בליל אדר,
הקשיבה, איה האביב שר!

ספר השירים - כרך א

בדד, בודד נשארת, ותשכינה אף-היא
כנף זמינה השבונה על-ראשי הרעידה.
נדע לבי את-לבה: חרד חרדה עלי,
על-בנת, על-יחידה.

בבר נתגרשה מכל-הזויות, רק-עוד
פנת סתור שוממה וקטנה נשארה -
בית-המדרש - ותתפס בצל, ואחי
עמה יחד בצרה.

וכשפלה לבדי לחלון, לאור,
וכשצר-לי המקום מתחת לכנפה -
כבשה ראשה בכתפי, ודמעתה על-דף
גמרתני נטפה.

חרש בכתה עלי ותתרפק עלי,
וכמו שכה בכנפה השבונה בעדי:
"בלם נשא הרום, בלם פרחו להם,
ואותר לבדי, לבדי..."

וכעין סיום של-קינה עתיקה מאד,
וכעין תפלה, בקשה ותודה כאמת,
שמעה אנוי בבקיה החרישית ההיא
ובדמעה ההיא הרותמת -

תמוז, תרס"ב.

לתוכן הענינים

לדף הראשי של פרויקט בן-יהודה